

ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL SERMAYEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Habib ÖZGAN**, Dilek KARATAŞOĞLU***

ÖZ: Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörleri tespit etmek ve öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerini arttırmaya yönelik öneriler geliştirmektir. Bu araştırmanın problem cümlesini “Öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörler nelerdir?” oluşturmaktadır. Bu çalışmanın öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörleri tespit etmesi, kültürel sermayeyi arttırmaya yönelik öneriler geliştirmesi ve kültürel sermayeyi eğitimle ilişkilendiren çalışmalardan biri olması sebebiyle önem taşıdığı düşünülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Gaziantep il merkezindeki ortaokullarda görev yapmakta olan kolay ulaşılabilirlik yoluyla seçilen 29 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın deseni, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması”dır. Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmak için yapmış oldukları faaliyetlerin sinemaya gitme, gezilere katılma, tiyatroya gitme ve çeşitli kurslara katılma, bilimsel içerikli yayın okuma, düzenli kitap okuma, düzenli gazete okuma, tarihi ve kültürel olaylarla ilgilenme gibi aktiviteler olduğu görülmüştür. Elde edilen diğer bir sonuca göre, öğretmenleri kültürel faaliyetlere katılmaya teşvik ediciler kişisel etmenler, mesleki etmenler ve çevresel etmenlerdir. Öğretmenlerin kültürel sermayelerini olumsuz etkileyen aileden kaynaklı faktörler, mesleki faktörler, kişisel faktörlerin olduğu belirlenmiştir. Aile eğitim seviyesi yüksek olan ve sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerinin olumlu yönde etkilendiği; çok kardeşli, az gelişmiş coğrafi bölgelerde yaşayan ve ailenin ilk çocuğu olan öğretmenlerin ise yetiştikleri aile ortamının özelliklerinden dolayı kültürel sermayelerinin olumsuz yönde etkilendiği sonucu elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; hizmet içi eğitimleri, öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından zaman kaybı olması, geliştirici olmaması, içerik yetersizliği, akademik çalışma yapılmaması gibi nedenlerden dolayı kültürel sermayelerini arttırmak için etkili bulunmamış; sadece 1 öğretmen tarafından araştırma fırsatı sunduğu için etkili bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür, kültürel sermaye, öğretmen

INVESTIGATION OF THE TEACHERS’ VIEWS ON CULTURAL CAPITAL

ABSTRACT: Main purpose of the present study is to reveal factors that affect teachers’ cultural capital competencies and to reveal what should be done to improve teachers’ competencies of cultural capital. In this study the main question is “What are the factors that affect teachers’ cultural capital competencies?” This research is significant in terms of determining the factors that affect teachers’ cultural capital competencies, giving suggestions to improve teachers’ cultural capital competencies. The study group consists of 29 teachers teaching in middle schools in Gaziantep in the academic year of 2015-2016. Participants were selected via convenient sampling method. The research is a case study from the qualitative research patterns. For data collection, individual qualitative semi-structured interviews were conducted. A content analysis method is used for the evaluation of the data. According to the study results; it is concluded that teachers are interested in going to the cinema, going to theatre, joining trips, attending courses, reading scientific publications, reading regularly books and newspapers, and historical events to improve their cultural capital competencies. It was also found that personal factors, professional factors and environmental factors affect teachers’ cultural capital competencies positively. It was concluded from the research that not having enough support from the family, having family responsibilities, having a child, economic problems, workload, not having enough support from the administrators, marital status and not being interested in cultural events affect teachers’ cultural capital competencies negatively. Moreover, teachers who have well educated and have high socio-economical status family, are more likely to improve their cultural capital competencies. On the other hand, having many siblings, having family lives in rural areas and being the first of the family affect teachers’ cultural

*: Bu çalışma 03-05 Kasım 2016 tarihlerinde KKTC-Girne’de düzenlenen VII. Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu’nda sunulan “Öğretmenlerin Kültürel Sermayeye İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı bildirinin genişletilerek makaleye dönüştürülmüş halidir.

**Doç. Dr. Habib ÖZGAN, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ozgan@gantep.edu.tr

***. Dilek KARATAŞOĞLU, Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü, dkaratasoglu@hotmail.com

capital competencies negatively. Also, most of the teachers note that in-service training is not effective to improve their cultural capital competencies because of losing of time, not improving, content deficiency and not having academic studies.

Key Words: Culture, cultural capital, teacher

GİRİŞ

Toplumların değişen ve dönüşen yaşam şekilleri, kavramlara yükledikleri anlamları da değiştirmektedir. Bu değişimden etkilenen kavramlardan birisi olan sermaye kavramı yakın geçmişe kadar sadece ekonomik anlamda kullanılmaktaydı. En genel tanımıyla birikim olarak tanımlanan bu kavramı ilk kez ekonomik anlamının dışında kullanmaya başlayan kişi 20. yüzyılın önemli düşünür ve sosyologlarından olan Fransız Pierre Bourdieu'dur (Ekşioğlu, 2012).

Pierre Bourdieu, “sermaye” kavramını sadece ekonomideki parasal bir meta olarak değerlendirmez. Bourdieu'ya göre “sermaye” kavramı, üretim ve tüketim mallarının üretimini kolaylaştıran kaynakların yanında, normlar, rol beklentileri ve sosyal saygınlığı da içermektedir (Ünal, 2004). Bourdieu (1986), sermaye kavramının kökeninde ekonomi olduğunu kabul etmekle birlikte, sosyal değişimi anlayabilmek için bu kavramın genişletilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu nedenle, Bourdieu sermaye kavramını toplumsal, ekonomik ve kültürel olmak üzere üç ana biçimde sınıflandırmaktadır (Anheier, Gerhards ve Romo, 1995). Daha sonra bu sınıflandırmaya sembolik sermayeyi de eklemiştir.

Bourdieu'nun sermaye kavramını ekonominin dışında toplum ve ekonomi ile ilişkilendirilmesiyle birlikte, kavram farklı bir boyuta ulaşmaktadır. Bu boyutta kültür ile sermaye kavramlarının birleştirilmesiyle oluşan ve daha çok kültürün sermaye boyutuna vurgu yapan bir kavram olarak karşımıza “kültürel sermaye” çıkmaktadır. Bourdieu kültürel sermaye kavramını, kültürel pratikler ve eğitimsel performanslardaki, ekonomik eşitsizlikler ile açıklanamayan, farklılıkları açıklamak üzere geliştirmiştir (Yüce, 2007). Kültürel sermaye kavramı yüksek kültüre ait malumatın toplamı ve eğitim yoluyla elde edilen hünelerinin bir bütünüdür (Bourdieu, 1986). Kültürel sermaye, en genel açıdan eğitimle elde edilen birikimler toplamıdır (Albayrak, 2015). Kültürel sermaye; bir kişinin ya da bir toplumun sahip olduğu bilgi, beğeni, beceri, deneyim, sanat, bilim, inanç, ahlak, kural, alışkanlık ve geleneklere ait tüm manevi değerlerini kapsamaktadır (Cerit, 2012). Kültürel sermaye, kişilerin formal veya informal yollarla edinmiş olduğu bilgi ve becerilerin toplamıdır. Bourdieu, kültürel sermayeyi okullarda eğitimle kazanılan ve diplomalarla objektif bir görünüm kazandırılan “okul sermayesi” ve doğal olarak, aileden kazanılan nitelikleri belirten “miras ya da kalıtım yoluyla geçen kültür sermayesi” olmak üzere ikiye ayırarak inceler. Hangi yolla elde edilmiş olursa olsun her ikisi de entellektüel niteliklerin toplamına karşılık gelir (Ünal, 2004). Kültürel sermaye, eğitim yoluyla öğrenilmiş tüm kabulleri, davranış kalıplarını, kısacası toplumun özünü içerir (Özsoy, 2007). Bireylerin sahip olduğu eğitim, yetenek, donanım, avantajlar kültürel sermayesini oluştururken, ona toplumda güçlü ve önemli bir konum kazandırır (Allen ve Anderson, 1994). Kültürel sermaye bireyleri kültürel özelliklerle donatır ve bireyler arasında farklar oluşturur (Jaeger, 2011). Bu farkın oluşmasında kültürel sermayenin tanımlarında vurgulanan eğitimin önemli bir etken olduğu düşünülebilir.

Bourdieu'ya göre kültürel sermayeyi besleyen ana damarlardan birisi eğitimidir. Okullar aracılığıyla toplumun kültürel özellikleri yeni nesillere aktararak kültürel sermayesi yüksek bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle, alınan eğitimin kalitesi, yeni nesillerin kültürel sermaye birikimlerini doğrudan etkilemektedir. Okullarda verilmekte olan eğitimin kalitesi birçok etmene bağlı olmakla birlikte, öğretmenlerin eğitimin kalitesini doğrudan etkiledikleri gerçeği tartışılmazdır. Dolayısıyla, öğretmenler kültürel sermaye birikimi yüksek nesillerin yetiştirilmesindeki mihenk taşlarıdır. Öğretmenler, sadece bilimsel bilgi aktarımından sorumlu kişiler olmayıp aynı zamanda öğrencilerine dünya görüşü kazandırabilen, olayları farklı açılardan değerlendirebilmelerini sağlayan kişilerdir. Öğretmenler, yeni nesillerin kültürel

kimliklerini oluşturmaktadırlar. Tüm bunların gerçekleştirilebilmesi de ancak yüksek kültürel birikime sahip öğretmenlerle mümkündür. Öğretmenlik mesleği için sadece formasyon veya alan bilgisi yeterliliğine değil; aynı zamanda öğretmenlerin genel kültürel birikimlerine de önem verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, öğretmenler formasyon bilgisinin yanı sıra kendini ifade edebilme becerileri ve bedene sinmiş kabiliyetlerin kullanımına dönük olarak yüksek düzeyde bedenselleşmiş kültürel sermaye yeterliklerine sahip olmalıdır (Avcı, 2015). Aksi takdirde, öğretmenlerin, bahsi geçen özellikleri öğrencilerine kazandırabilmeleri mümkün olamayabilir. Bu sebeplerden dolayı okullarda eğitimin kalitesinin artırılması ve donanımlı bir neslin yetiştirilebilmesi kültürel sermaye birikimi yüksek olan öğretmenlerle mümkündür. Öğretmenlerin kültürel sermayelerine etki eden faktörlerin belirlenmesi ve arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması eğitim açısından oldukça önemlidir. Yüksek kültürel birikime sahip bir neslin yetiştirilmesi ve toplumun kültür seviyesinin yükseltilebilmesi ancak kültürel sermayesi yüksek olan öğretmenlerle mümkün olabilir. Bu bağlamda öğretmenlerin kültürel sermayelerinin artırılması için gerekli çalışmaların yapılması eğitim açısından oldukça önemli sonuçlara neden olmaktadır.

Yurtiçinde kültürel sermaye ve özellikle eğitim-kültürel sermaye ilişkisi üzerine yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır (Arun, 2009; Kip, 2010; Ekşioğlu, 2012; Çerezcioglu, 2013; İnce, 2014; Özcan ve Erdur-Baker, 2009; Albayrak, 2015; Avcı, 2015). Fakat bu çalışmaların birçoğu kültürel sermayenin akademik başarı üzerine veya ülke ekonomisine katkıları bağlamında konuyu ele aldıkları görülmüştür. Yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında ise; kültürel sermaye, akademik başarı ve eğitim ilişkisini ele alan çalışmalar mevcuttur (Lareau, 1987; Lareau ve Horvat 1999; Sullivan, 2001; Feniger, Shavit ve Ayalon, 2014; Jaeger, 2011; Underwood, 2011; Andersen ve Jaeger, 2013; Katsillis ve Rubinson, 1990; Kingston, 2001; Yamamoto ve Brinton, 2010; Byun, Schofer ve Kim, 2012). Yurtdışı çalışmalarında genel olarak öğrenci ve ebeveynlerin kültürel sermaye yeterliklerini araştıran nicel çalışmaların olduğu görülmüştür. Fakat yurtiçinde ve yurtdışında “Öğretmenlerin Kültürel Sermayeye İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlığıyla örtüşen herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Hem yurtiçi, hem de yurtdışındaki araştırmalar incelendiğinde; kültürel sermaye konusuna tanım olarak değinilse de; kültürel sermayeyi öğretmen görüşleri doğrultusunda inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu çalışma öğretmenlerin kültürel sermayelerine etki eden faktörleri belirlemesi, öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmaya yönelik öneriler geliştirmesi ve kültürel sermayeyi eğitimle ilişkilendiren çalışmalardan biri olması sebebiyle önem taşıdığı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörleri tespit etmek ve öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerini arttırmaya yönelik öneriler geliştirmektir. Bu araştırmanın problem cümlesini “Öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörler nelerdir?”

oluşturmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1) Öğretmenler, kültürel sermayelerini arttırmak için ne tür faaliyetlerde bulunmaktadırlar?
- 2) Öğretmenleri kültürel sermayelerini arttırmaya teşvik eden faktörler nelerdir?
- 3) Öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerini olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir?
- 4) Öğretmenlerin yetiştikleri aile ortamının özellikleri kültürel sermayelerini nasıl etkilemektedir?
- 5) Öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimler, kültürel sermayelerini arttırmada etkili midir?

YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ayrıntılı ve derinlemesine veri toplama, katılımcıların bireysel algılarını, deneyimlerini ve bakış açılarını doğrudan öğrenme, mevcut durumları anlama ve açıklama amacıyla nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2009). Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” yöntemi kullanılmıştır. Durum yönteminin en belirgin özelliği, güncel bir olgu, olay, durum, birey ve gruplar üzerinde odaklanıp derinlemesine incelemeye çalışmasıdır. Yani araştırmacının araştırılan konuyla ilgili önyargılara sahip olmadan konunun etraflıca incelenmeye çalışılmasıdır (Ekiz, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Gaziantep il merkezindeki ortaokullarda görev yapmakta olan 29 öğretmen (17 kadın, 12 erkek) oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolay ulaşılabilirlik örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çoğunlukla araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Görüşme yapılan öğretmenlerin branşları şunlardır: Matematik (7), Türkçe (6), Fen ve Teknoloji (6), Sosyal Bilgiler (3), İngilizce (3), Beden Eğitimi (1), Müzik (1), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (1), Resim Öğretmeni (1). Öğretmenlerin 16’sı 1-10 yıl arasında, 11’i 11-20 yıl arasında ve 2’si 21 yıldan fazla mesleki kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin 27’si lisans, 2’si yüksek lisans mezunudur.

Verilerin Toplanması

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Bu yöntem, araştırma problem ile ilgili tüm boyutların ve soruların güvence altına alınmak için geliştirilmiş bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu alan uzmanı tarafından incelenerek kapsam geçerliliği gözden geçirilmiştir. Düzenlenen sorular doğrultusunda çalışma grubundaki öğretmenlerle görüşmeden önce 3 öğretmen ile pilot görüşme yapılmıştır. Bu pilot görüşme neticesinde belirlenen alt temalar ile çalışma grubundaki öğretmenlerle görüşme neticesinde elde edilen temaların tutarlılık gösterdiği görülmüştür. Araştırmaya ilişkin veriler, belirlenen öğretmenlerden 28 Mart - 15 Mayıs 2016 tarihleri arasında görüşme yapılarak toplanmıştır. Görüşme esnasında araştırmaya ilişkin bilgiler verilmiştir. Görüşme süreleri 25-30 dakika arasında değişmektedir.

Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Öğretmenlerin görüşlerinin analizinde, ifadelerin benzerliğine göre gruplamalar yapılmıştır. Çözümlemelerde görüşüne başvuru alan öğretmenlere birer kod numarası verilerek (Ö1, Ö2) açıklamalar yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Güvenirlik

Çalışmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (1994) tutarlılığın hesaplanmasında uyuşum yüzdesi formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Uyuşum yüzdesi formülü; $P = (Na / (Na + Nd)) \times 100$ (P= uyuşum yüzdesi; Na = uyuşum miktarı; Nd = uyuşmazlık miktarı)’dır.

Nitel çalışmada güvenilirlik hesaplarının %70’in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu çalışma için güvenilirlik korelasyonu yaklaşık %80 bulunmuş ve araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

Araştırmanın iç geçerliliğini (tutarlılığını) sağlamak için araştırma soruları açık bir biçimde ifade edilmiş ve araştırma aşamalarının araştırma soruları ile tutarlı olmasına dikkat edilmiştir.

Geçerlik

Araştırmada iç geçerliği sağlamak için; 1) Kültürel sermayeye etki eden faktörler nelerdir? kodlanmış sonradan doğrudan alıntılarla kodlar desteklenmiştir. Bulguların anlamlılığı ve bütünlüğü araştırmacılar tarafından sürekli test edilmiştir. 2) Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve diğer temalarla tutarlılığı değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. 3) Bulgular öğretmenler tarafından gözden geçirilmiş ve gerçekçi bulunmuştur. Dış geçerliği sağlamak için: a) Verileri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve analiz aşamasına kadar araştırma sürecinin detaylarıyla açıklanmıştır b) Bulgular, alan yazınla karşılaştırılarak, bulguların anlamı ve uygulamadaki gerçekliklere ulaşılmaya çalışılmıştır. c) Araştırmanın başka araştırmalarla test edilebilmesi için gerekli açıklamalar ayrıntılarıyla yapılmaya çalışılmıştır. d) Görüşleri alınan öğretmenlerle tekrar görüşülmüş ve bulgular paylaşarak teyit ettirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğretmen görüşlerine göre belirlenen temalara göre ayrıştırılmış ve öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak özetlenmiştir.

Öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmak için yaptıkları faaliyetlere ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Kültürel Sermayeyi Arttırmak İçin Yapılan Faaliyetler

Ana Tema	Kod	Cinsiyet	Frekans
Sosyal Etkinlikler	Sinema	Kadın	14
		Erkek	9
	Gezi	Kadın	12
		Erkek	9
	Tiyatro	Kadın	8
		Erkek	3
Kurs	Kadın	2	
	Erkek	3	
Entelektüel Birikim	Bilimsel içerikli yayın okuma	Kadın	16
		Erkek	11
	Düzenli kitap okuma	Kadın	16
		Erkek	10
	Düzenli gazete	Kadın	5

okuma	Erkek	12
Tarihi ve kültürel olaylarla ilgilenme	Kadın	11
	Erkek	2

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmak için yaptığı faaliyetlerin sosyal etkinlikler ve entelektüel birikimden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin yapmış oldukları sosyal etkinliklerin sinema, tiyatro, gezi ve kurs; entelektüel birikimlerini arttırmak için ise düzenli gazete okuma, düzenli kitap okuma, bilimsel içerikli yayın okuma, tarihi ve kültürel olaylarla ilgilenme gibi faaliyetlerle ilgilendikleri görülmektedir.

Öğretmenler, ders kitaplarını bilimsel yayın olarak değerlendirdikleri için katılımcıların büyük çoğunluğu bilimsel yayın takip ettiklerini ve düzenli kitap okuduklarını belirtmektedirler. Bu konuda öğretmenlerden Ö13: “...ders kitaplarını her konudan önce büyük bir titizlikle inceleyerek hem bilimsel yayın okuyorum, hem de düzenli kitap okumuş oluyorum.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bilimsel içerikli yayın okuduklarını belirtmeleri, bilimsel içerikli yayın kavramının öğretmenler tarafından farklı şekillerde yorumlanmasıyla ve bilimsel çalışmalara ilgi duyduklarını ifade etmek istemeleri şeklinde açıklanabilir.

Öğretmenler, entelektüel birikim olarak gördükleri düzenli gazete okumayı kültürel anlamda geliştirici en önemli araç olarak değerlendirmektedirler. Bu konuda Ö1: “...bir öğretmenin günlük gazete okumaması hiç kitap okumadan eğitim almaya benzer.” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerden Ö21 ise bu konudaki düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir: “...ülkede ve dünyada neler olup bittiğini bilmeyen bir öğretmen kesinlikle iyi bir eğitim veremez.”

Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre gazete okuma alışkanlığının daha az olduğu ve genellikle gazetelerin magazin, sağlık, anne ve çocuk bölümünü takip ettikleri görülmüştür. Erkek öğretmenlerin ise gazetelerin spor, ekonomi ve seri ilanlar bölümlerini takip ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin gazetelerin eğitim bölümünü takip etmediği tespit edilmiştir. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre tarihi ve kültürel olaylarla daha fazla ilgilendikleri görülmüştür.

Öğretmenlerin en az yaptıkları faaliyet olarak kurslara katılımı belirtmeleri; ekonomik imkanlarla ve diğer faaliyetlere göre düzenlilik ve süreklilik gerektirmesi gibi nedenlerle açıklanabilir.

Öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmaya teşvik edicilere ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Kültürel Sermayeyi Arttırmaya Teşvik Ediciler

Ana Tema	Alt Temalar	Frekans
Kişisel etkenler	Gelişme isteği	28
	Yeterli zaman	18
Mesleki etkenler	Mesleki ilerleme isteği	11
	Üst yönetim desteği	6
	İkamet edilen şehrin olanakları	21

Çevresel Etkenler	Mezun olunan üniversitenin olanakları	12
--------------------------	---------------------------------------	----

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamında öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılımını teşvik edicilerin, ailevi, kişisel, mesleki ve çevresel etkenlerden oluştuğu görülmektedir. Kişisel etmenlerin, gelişme isteği ve yeterli zaman; mesleki etmenlerin, mesleki ilerleme isteği ve üst yönetim desteği; çevresel etmenlerin ise ikamet edilmekte olan şehrin olanakları ve mezun olunan üniversitenin sahip olduğu olanaklar olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin, kültürel etkinliklere katılımını teşvik edicilerden olan kişisel etkenlerin başında gelişme isteğinin geldiği görülmektedir. Kişisel gelişim isteği ile ilgili olarak öğretmenlerden Ö9: “...kişisel gelişim benim için çok önemli. Bu yüzden kültürel sermayemi arttıracak etkinliklere katılmak bana büyük bir keyif veriyor.” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Öğretmenleri kültürel etkinliklere katılımı teşvik eden etkenlerin başında gelişme isteğinin gelmesi, kültürel gelişimde içsel motivasyonun önemli etkiye sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bazı öğretmenlerin üst yönetim desteğinin kendilerini kültürel olarak geliştirmelerine bir teşvik edici olarak görmeleri araştırmanın ilgi çekici taraflarından birisidir. Öğretmenler, MEB’in yüksek lisans ve doktora yaparak kültürel anlamda kendilerini geliştirmek isteyen öğretmenlere sağlayacağı yeterli zaman, ekonomik imkanlar, mesleki kıdem, hizmet puanı, zorunlu hizmet affi gibi olanakların kendilerini lisansüstü eğitime yönlendireceğinden dolayı kültürel sermayelerini olumlu yönde etkileyecek teşvik ediciler olarak görmektedirler. Bu konuda Ö19: “...üst yönetimin lisansüstü eğitim alanlara zorunlu hizmet affi sağlaması beni lisansüstü eğitim almaya, kendimi geliştirmeye teşvik edecektir.” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Üst yönetim desteğinin sadece bazı öğretmenler tarafından teşvik edici bir etken olarak görülmesinin nedeni, öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilgi duymadıkları için üst yönetimden sağlanacak olan desteği kendilerini geliştirmeye teşvik edici olarak görmedikleri biçiminde yorum yapılabilir.

Çevresel etkenlerden, ikamet edilmekte olan şehrin olanakları ve mezun olunan üniversite olanaklarının, öğretmenlerin kültürel faaliyetlere katılımını etkilediği tespit edilmiştir. Özellikle sosyal ve kültürel açıdan gelişmiş üniversitelerde öğrenimlerini tamamlamış olan öğretmenlerin kültürel faaliyetlere katılmada daha istekli olduğu görülmüştür. Bu konuda öğretmenlerden Ö6: “...üniversiteyi İstanbul’da okumuş olmak ve büyük bir üniversiteden mezun olmak; benim birçok kursa, konferansa vb. etkinliklere katılmamı sağladı. Bu yüzden bu etkinliklere katılmak ben de alışkanlık oldu.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin kültürel sermayelerini olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Öğretmenlerin Kültürel Sermayelerini Olumsuz Etkileyen Faktörler

Ana Tema	Alt Temalar	Frekans
Aileden kaynaklı faktörler	Aile desteği yetersizliği	23
	Ailevi sorumluluk	15
	Çocuk sahibi olma	12
	Ekonomik Yetersizlik	21

Mesleki faktörler	İş yoğunluğu	14
	İdare desteği eksikliği	2
Kişisel faktörler	Kültürel faaliyetlere ilgi duymama	15
	Medeni Durum	3

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin kültürel sermayelerini olumsuz etkileyen faktörlerin ailevi, mesleki ve kişisel nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir.

Aileden kaynaklı etkenlerin ailenin yeterli desteği sağlamaması, ailevi sorumluluk ve çocuk sahibi olma; mesleki etkenlerin, ekonomik yetersizlik, iş yoğunluğu ve idare desteği yetersizliği; kişisel etkenlerin ise medeni durum ve kültürel faaliyetlere ilgi duymama gibi durumların olduğu görülmektedir. Öğretmenler, kültürel olarak gelişimlerini etkileyen etkenlerin başında aileden yeterli destek görememe durumunun geldiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler, aileden ve yakın çevreden yeterli destek olmaksızın sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunmak için zamanlarının ve enerjilerinin olmayacağını ifade etmişlerdir. Bu konuda Ö3: “...yurtdışı gezilerine katılmayı çok istememe rağmen ailemden destek göremediğim için bu tarz gezilere katılamıyorum.” şeklinde duygularını açıklamıştır.

Öğretmenlerin kültürel gelişimlerdeki en büyük engeli aile desteği yetersizliği olarak görmeleri, özellikle çalışan bireylerin sorumluluklarını aileleriyle paylaşmaksızın kendilerini kültürel olarak geliştirmeleri için yeterli zaman bulmalarını zorlaştırmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin büyük bir yoğunluğunun mesleğin ekonomik olanaklarının yeterli olmamasını kültürel olarak gelişimlerinin önünde büyük bir engel olarak görmektedirler. Öğretmenler ekonomik nedenlerden dolayı kültürel faaliyetlere katılamadıklarını belirtmektedirler. Bu durumla ilgili olarak öğretmenlerden Ö10: “...çocuklarımızın ve ailelerimizin ekonomik ihtiyaçları varken bizler nasıl kültürel sermayeye yatırım yapabiliriz ki? Önceliğimiz tabi ki çocuklarımızın geleceğine yatırım yapmak” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin idare desteği eksikliğini de önlerindeki bir engel olarak belirtmeleri araştırmanın dikkat çeken bir yanı olmuştur. Bazı öğretmenler idarenin hazırladığı ders programından dolayı hafta içi yoruldukları için kültürel anlamda kendilerini geliştirecek faaliyetlerde bulunamadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuyla ilgili olarak Ö8: “...ders saatim az olmasına rağmen tüm günümü aradaki boş dersler yüzünden okulda bekleyerek geçiriyorum. Tabi bu da benim kültürel sermayemi arttıracak aktivitelerle ilgilenmeme engel oluyor.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

İdare desteği eksikliğinin sadece 2 öğretmen tarafından kültürel sermayelerini olumsuz etkileyen bir etken olarak ifade edilmesinin nedeni, bu öğretmenlerin okul idarecileriyle kişisel sorunlarından kaynaklanan düzenlemelerin yapıldığı şeklinde açıklanabilir.

Öğretmenlerin kültürel sermayelerini medeni durum faktörünün etkilediği görülmüştür. Özellikle evli öğretmenler kendilerini kültürel olarak geliştirecek zaman bulamadıklarını belirtmişlerdir. Ö17, konu ile ilgili olarak: “...evliliğin sorumluluklarından dolayı kültürel sermayemi arttıracak faaliyetlerle ilgilenemiyorum.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin yetiştikleri aile ortamının kültürel sermayelerine etkilerine ilişkin bulgular Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: Aile Ortamının Kültürel Sermayeye Etkileri

Ana Tema	Alt Temalar	Frekans
Olumlu	Ailenin eğitim düzeyinin yüksek olması	18
	Ailenin ekonomik seviyesinin yüksek olması	16
Olumsuz	Kardeş sayısının fazla olması	13
	Ailenin yaşadığı coğrafi bölgenin gelişmemiş olması	10
	Ailenin ilk çocuğu olma	2

Tablo 4 incelendiğinde, aile ortamının öğretmenlerin kültürel sermayelerinde olumlu ve olumsuz yönde olmak üzere etkisinin olduğu görülmektedir.

Aile eğitim seviyesi yüksek olan, sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğretmenler kültürel sermayelerinin olumlu yönde etkilendiğini belirtirken; çok kardeşli, ailesi az gelişmiş coğrafi bölgelerde yaşayan ve ailenin ilk çocuğu olan öğretmenler ise yetiştikleri aile ortamının özelliklerinden dolayı kültürel sermayelerinin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmektedirler. Bu konuda öğretmenlerden Ö8: “...ailemin ekonomik açıdan yetersiz olması ve kırsal bir bölgede yetiştirilmemden dolayı kültürel etkinliklerle ilgilenemeyecek imkanım hiç olmadı.” şeklinde duygularını ifade etmiştir.

Ailenin eğitim düzeyinin yüksek olması durumunun öğretmenlerin kültürel sermayelerini olumlu yönde etkileyen en önemli etmenlerden biri olması; eğitim düzeyi yüksek ailelerin, çocuklarının kültürel ve sosyal gelişmişliğine önem vermeleriyle ilişkilendirilebilir.

Öğretmenlerden çok kardeşli olanların, kardeş sayısının fazla olması nedeniyle kültürel açıdan gelişmişliklerini olumsuz yönde etkilediğini ifade etmiştir. Konuyla ilgili olarak öğretmenlerden Ö9: “...dokuz kardeşli olduğumuz için ailem benim ve kardeşlerimin sosyal açıdan gelişmemizle pek ilgilenemedi.” şeklinde kendisini ifade etmiştir.

İlk çocuk olma durumunu, ailenin kültürel sermayeye olumsuz etkisi olarak nitelendiren öğretmen sayısının az olması; araştırmadaki öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ailenin ilk çocuğu olmadığı için durumu değerlendiremedikleri şeklinde yorum yapılabilir.

Öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin kültürel sermayelerine olan etkilerine ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Hizmet İçi Eğitimlerin Kültürel Sermayeye Etkisi

Ana Tema	Alt Tema	Frekans
Hayır	Zaman kaybı olması	21
	Geliştirici olmaması	17
	İçerik yetersizliği	11
	Akademik çalışma yapılmaması	3
Evet	Araştırma fırsatı sunması	1

Tablo 5 incelendiğinde hizmet içi eğitimlerin; zaman kaybı olması, geliştirici olmaması, içeriğin yetersiz olması, akademik çalışma yapılmaması nedenlerinden dolayı kültürel

sermayelerini arttırma adına etkili olmadığı; araştırma fırsatı sunduğu için etkisinin olduğu görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırıcı nitelikte olup olmadığı konusunda öğretmenlerden Ö7: “...eğitimler beni ne mesleki ne de kişisel anlamda geliştirici değil. Geliştirici olmak bir yana vaktimi aldığı için kendimi geliştirecek zamanımı da alıyor.” diyerek düşüncesini belirtmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun hizmet içi eğitimlerizaman kaybı olarak değerlendirdikleri için kültürel sermayelerine etkisinin olmadığını belirtmelerinin nedeni; hizmet içi eğitimlerde geçirilen sürede kendilerini geliştirecek farklı sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunabileceklerini düşündükleri şekilde açıklanabilir.

Öğretmenlerden birinin araştırma fırsatı sunması açısından hizmet içi eğitimlerin kültürel sermayesinde etkili olduğunu düşünmesi; bu öğretmenin görev yapmakta olduğu okulun idaresinin veya bağlı bulunduğu üst idare birimlerinin hizmet içi eğitimleri öğretmenlere çalışmalar yaptırarak zenginleştirdikleri şeklinde yorumlanabilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada öğretmenlerin kültürel sermayeye ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Öğretmenler kültürel sermayelerini arttırmak için sosyal etkinliklere katılım ve entelektüel birikim sağlamaya yönelik aktivitelerle ilgilendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin sosyal etkinlik olarak; sinemaya gitme, tiyatroya gitme, gezilere katılma ve çeşitli kurslara katılma gibi faaliyetlerle ilgilenmektedirler. Öğretmenler entelektüel birikim sağlamak için ise; bilimsel içerikli yayın okuma, düzenli kitap okuma, düzenli gazete okuma ve tarihi ve kültürel olaylarla ilgilenerek kültürel sermayelerini arttırmaya çalışmaktadırlar. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2006) 50.070 hanehalkından 15 yaş ve üzerindeki 11.815 kişiyle yaptığı Kültürel Faaliyetlere Katılım ve Ayrılan Zaman Araştırması'na göre; ev içi kültürel faaliyetlere katılım oranı daha yüksektir. Ev dışı kültürel faaliyetlerde en yüksek katılıma sahip faaliyet türü ise “sinemaya gitme”dir. Bu araştırmada da bir ev içi aktivitesi olarak değerlendirilen kitap okuma ve ev dışı aktivitesi olan sinemaya gitme alışkanlıklarının yüksek olması TÜİK verileriyle tutarlılık göstermektedir. Öğretmenlerin ders kitaplarını bilimsel yayın olarak değerlendirmelerinden dolayı bilimsel içerikli yayın okuma ve düzenli kitap okuma alışkanlığı ilk sırada yer almaktadır. Erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre daha fazla gazete okuma alışkanlığına sahiptir ve öğretmenler gazetelerin eğitimle ilgili bölümlerini takip etmemektedirler. Öğretmenlerin gazetelerin eğitimle ilgili bölümünü takip etmemesi, öğretmenlerin eğitimle ilgili konulara yeterince ilgi duymadıklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Bu durum da öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yeterince önem vermemesiyle ilişkilendirilebilir. Ayrıca kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha fazla tarihi ve kültürel olaylarla ilgilenmektedirler. Kadın ve erkeğin toplumsal rollerindeki farklılıklar kültürel sermaye birikimlerini de farklı yollardan elde etmelerine neden olmaktadır. Kadın ve erkeklerin kültürel sermaye birikimlerini farklı yollardan arttırması literatürle de örtüşen bir durumdur. Kadınların kültürel sermaye birikimlerini (Özcan ve Erdur-Baker, 2009) etkileyen değişkenlerin erkeklerden daha fazla olması nedeniyle kadınlar erkekler nazaran daha farklı kanallardan kültürel sermaye yeterliklerini yükseltme imkânı elde edebilmektedirler. Bu araştırmada da kadınların kültürel sermaye birikimlerini arttırma yollarıyla erkekler arasındaki farklılıklar ortaya çıkmıştır. Avcı (2015) de araştırmasında kadın öğretmenlerle erkek öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerinin farklı olduğu ve birbirlerinden farklı kanallarla birikimlerini oluşturdıklarını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmaya teşvik eden kişisel etmenler; gelişme isteği, yeterli zaman; mesleki etmenler, mesleki ilerleme isteği, üst yönetim desteği; çevresel etmenler ise ikamet edilmekte olan şehrin sosyal ve kültürel olanakları, mezun olunan üniversitenin sahip olduğu sosyal ve kültürel özelliklerdir. Öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmaya teşvik eden etmenlerin başında gelişme isteğinin gelmesi, öğretmenlerin içsel motivasyonunun sağlanmasının önemini ortaya koymaktadır. Kendini geliştiren öğretmen, değişim

ve yenilenme sürecini yaşadığından kişisel ve mesleki düzeyde yetkinleşme sürecine girmiş demektir (Can, 2004). Öğretmenlerin bireysel ve mesleki gelişim için gerekli olan çabayı göstermesi kültürel sermaye birikimlerini yükseltmek için de gereklidir (Avcı, 2015). Dolayısıyla, kendilerini lisanüstü eğitim olarak geliştirmek isteyen, yeterli motivasyona sahip öğretmenlerin teşvik edicilerle desteklenmesinin önemi göze çarpmaktadır. Katz-Gerro (2002) araştırmasında kişilerin eğitim düzeyleri arttıkça kültürel tüketimin dolayısıyla da kültürel sermayelerinin arttığını ifade etmiştir. Ekşioğlu (2012) çalışmasında kültürel sermaye birikimi ile eğitim arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda, öğretmenlerin lisanüstü eğitime yönelik imkanlarının artırılması, öğretmenleri lisanüstü eğitim almaya teşvik ederek kültürel sermaye birikimlerini arttırmada önemli bir etkiye sahip olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen diğer bir sonuca göre; öğretmenlerin kültürel sermayelerini olumsuz etkileyen aileden kaynaklı faktörler, ailenin yeterli desteği sağlamaması, ailevi sorumluluk ve çocuk sahibi olma durumu; mesleki etkenler, ekonomik yetersizlik, iş yoğunluğu ve idare desteği yetersizliği; kişisel etkenler, medeni durum ve kültürel faaliyetlere ilgi duymamasıdır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu kültürel sermayelerini arttırmayı engelleyici durumlarla ilgili olarak “öğretmen harici unsurların” kültürel sermaye birikimlerini yükseltmeyi engellediğini düşünmektedirler ve bu unsurlara örnek olarak; ailevi engeller, ekonomik sıkıntılar, olumsuz çevre koşullarından bahsetmektedirler. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA, 2009), raporunda eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar ele alınmış ve öğretmen harici birçok etmenin eğitimin kalitesini düşürdüğü belirtilmiştir. Öğretmenlerin ifadelerinden de anlaşıldığı üzere eğitimin kalitesini düşüren birçok harici etmen aynı zamanda öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerini arttırmayı da engellemektedir. Öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin bireysel, toplumsal ve mesleki sorunlarını ele alan birçok çalışma (Demir ve Arı, 2013; Sarıçay, 2006; Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Tekişik, 1986; Akyüz, 2008; Yazıcı, 2009; Avcı, 2015) öğretmenlerin kültürel sermaye kazanımını engelleyen problemlerin ortadan kaldırılması gerektiğini belirtmektedir.

Öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen önemli etkenlerden biri aile ortamının öğretmenleri farklı açılardan etkilemesidir. Aile ortamının öğretmenlerin kültürel sermayelerine etkileri hem olumlu hem de olumsuz olabilmektedir. Aile eğitim seviyesi yüksek olan ve sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerinin olumlu yönde etkilendiği; çok kardeşli, az gelişmiş coğrafi bölgelerde yaşayan ve ailenin ilk çocuğu olan öğretmenlerin ise yetiştikleri aile ortamının özelliklerinden dolayı kültürel sermayelerinin olumsuz yönde etkilendiği sonucu elde edilmiştir. Konuyla ilgili alanyazında sosyoekonomik düzey ile kültürel sermaye arasında pozitif ilişki tespit edilmiş, sosyoekonomik statü arttıkça kültürel sermaye birikiminin de yükseldiği belirlenmiştir (Bourdieu, 1986; Byun, Schofer ve Kim 2012; Anheier, Gerhards ve Romo, 1995; Lamont ve Lareau, 1988; Underwood, 2011; Özsoy, 2009; Koytak, 2012; Andersen ve Jaeger, 2013; Katsillis ve Rubinson, 1990). Bu bağlamda, ailenin sosyo ekonomik düzeyinin yüksek olması çocukların kültürel sermaye birikimlerini olumlu yönde etkileyecektir şeklinde yorum yapılabilir. Bourdieu’ya göre de ekonomik ve sosyal açıdan iyi konumlanmış ailelerin çocukları kendilerine göre daha elverişsiz ortamdaki çocuklardan daha fazla fırsatlara sahip olabilmektedir. Ailelerin kültürel ve ekonomik sermayeleri, çoğunlukla çocuklarının insani sermayelerine ve kültürel birikimlerine yansımaktadır (Aktaş, 2011). Oral ve McGivney (2014) çalışmalarında anne ve babanın eğitim düzeylerinin artmasına bağlı olarak öğrencilerin eğitime ulaşma düzeylerinin, dolayısıyla kültürel sermaye birikimlerini üst seviyeye taşıma imkânlarının da arttığını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Byun, Schofer ve Kim (2012) ve Avcı (2015), araştırmalarında ailelerin yüksek sosyoekonomik düzeyinin ailenin kültürel sermayesine olumlu etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı zamanda ailelerin sosyoekonomik düzeylerinin ve kültürel sermayelerinin yüksek oluşunun çocukların hem kültürel sermayesini hem de akademik başarılarını pozitif yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Kraaykamp ve Van Eijck (2010) çalışmalarında iyi eğitilmiş ebeveynlerin çocuklarının eğitsel başarısının arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Ailelerin eğitim düzeyi arttıkça, ailenin çocuğun eğitimine yönelik sorunları ile meşgul olmasıyla çocuğun

eğitim düzeyi doğrudan bir artış sergilemektedir (SETA, 2009). Türkiye koşullarında anne-baba eğitimi, hanenin kültürel yapısının da bir göstergesi sayılabilir (ERG, 2009). Araştırmanın sonuçları da literatürle örtüşmektedir.

Hizmet içi eğitimler, zaman kaybı olması, geliştirici olmaması, içerik yetersizliği, akademik çalışma yapılmaması gibi nedenlerden dolayı öğretmenler tarafından kültürel sermayeyi arttırmak için etkili bulunmamaktadır. Sadece 1 öğretmen araştırma fırsatı sunduğu için etkili bulunmaktadır. Guskey (2002) çalışmasında öğretmenlerin genellikle var olan bilgi ve becerilerini ileriye taşıyacak eğitimlere katılmayı tercih ettiklerini belirtmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerin kendi bilgi ve becerilerini arttırmada yetersiz buldukları ve kültürel sermayelerini arttırmada etkili olmadıklarını düşündükleri için zaman kaybı olarak değerlendirdikleri şeklinde yorum yapılabilir

ÖNERİLER

Çalışmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- 1) Öğretmenlerin, ders kitapları dışındaki yayınları takip edebilmeleri için okullara ücretsiz olarak bilimsel ve eğitimle ilgili yayınların dağıtılması önerilmektedir.
- 2) Kültürel sermayelerini lisanüstü eğitimle arttırmaya çalışan öğretmenlere, hizmet puanı ve ekonomik olanaklar sağlanarak teşvik edilmesi önerilmektedir.
- 3) Aile ortamının öğretmenlerin kültürel sermayesine olan katkısı göz önünde bulundurularak aile eğitimine yönelik uygulamaların artırılması önerilmektedir.
- 4) Öğretmenlerin hizmet içi eğitim ve seminer dönemlerinin kültürel faaliyet ve etkinlikleri de içerecek şekilde zenginleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, G. (2011). *Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Özelliklere Sahip Ailelerde Kız Çocuklarına İlişkin Aile İçi Kültürel Tanımlamalar*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akyüz Y. (2008). Türk Eğitim Tarihinde Çağdaş Anlamda “Öğretmenin Saygınlığı” Kavramına Bir Bakış. *Ankara İl Milli Eğitim Dergisi*. 9-55. s. 16–23.
- Albayrak, U. (2015). *Müzik Beğenisinde Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği*. (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Allen, D. E., ve Anderson, P. F. (1994). Consumption and Social Stratification: Bourdieu's Distinction. *Advances in Consumer Research*, 21 1, ss: 70–74. <http://www.acrwebsite.org/search/view-conference-proceedings.aspx?Id=7565> [10 Haziran 2016].
- Andersen, I. G. ve Jaeger, M. M. (2013). Cultural Capital in Context: Heterogeneous Returns to Cultural Capital across Schooling Environments. *SFI – The Danish National Centre For Social Research*. Department of Sociology, University of Copenhagen. Working Paper 05:2013.
- Anheier, H. K., Gerhards, J. ve Romo, F. P. (1995). Forms of Capital and Social Structure in Cultural Fields: Examining Bourdieu's Social Topography. *American Journal of Sociology*. 100-4. s. 895-903.
- Avcı, E.Y. (2015). *Öğretmenlerin Kültürel Sermaye Yeterliklerinin İncelenmesi*. (Doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Bourdieu, P. (1986). “The Forms of Capital”. *Handbook of Theory and Research for the Sociology Education*, (Ed: John G. Richardson). New York: Greenwood Press.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Byun, S., Schofer, E. ve Kim, K. (2012). Revisiting the Role of Cultural Capital in East Asian Educational Systems: The Case of South Korea. *Sociology of Education*. 85-3. s. 219–239.
- Can, N. (2004). Öğretmenlerin Geliştirilmesi ve Etkili Öğretmen Davranışları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 16-1. s. 103-119.
- Cerit, Ş. (2012). *Kültürel Sermaye Bağlamında İzmir’de Latin Dans Kursları*. (Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez No. 328077).
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2-19. s. 207-237.
- Demir, M. K. ve Arı, E. (2013). Öğretmen Sorunları-Çanakkale İli Örneği, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 32-1. s. 107-126.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık
- Ekşioğlu, Z. Ş. (2012). *Kültürel Sermaye ve Ekonomik Kalkınma Arasındaki İlişkinin Girdi Çıktı Analizi ve Fayda Maliyet Analiz Yöntemleri İle Türkiye Açısından Değerlendirilmesi*. (Doktora tezi, Kadir Has Üniversitesi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez No. 306675)
- ERG (Eğitim Reformu Girişimi) (2009). Eğitim İzleme Raporu. E.T: 15.10.2016. Adres: <http://erg.sabanciuniv.edu>
- Feniger, Y., Shavit, Y. ve Ayalon, H. (2014). Cultural Capital, Social Capital and Educational Achievement in Religious and Secular Education in Israel. *International Journal of Jewish Education Research*. (7). s. 29-67.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8(3/4), 381-391.
- Jaeger, M. M. (2011). Does Cultural Capital Really Affect Academic Achievement? New Evidence from Combined Sibling and Panel Data. *Sociology of Education*. 84(4) s. 281–298.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (18. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Katsillis, J. ve Rubinson, R. (1990). Cultural Capital, Student Achievement, and Educational Reproduction: The Case Of Greece. *American Sociological Review*. (55). s. 270-279.
- Katz-Gerro, T. (2002). Highbrow Cultural Consumption and Class Distinction in Italy, Israel, West Germany, Sweden and the United States. *Social Forces*. 81-1. s. 207-229.
- Kingston, P. W. (2001). The Unfulfilled Promise of Cultural Capital Theory. *Sociology of Education Extra Issue*. s. 88-99.
- Koytak, E. (2012). Tahakküme Hükmetmek: Bourdieu Sosyolojisinde Toplum ve Bilim İlişkisi. Pierre Bourdieu Özel Sayısı. *Sosyoloji Dergisi*. 3-25.(2). s. 85-101.
- Kraaykamp, G. ve Van Eijck, K. (2010). The Intergenerational Reproduction of Cultural Capital: A Threefold Perspective. *Social Forces*. 89-1. s. 209-231.
- Lamont, M. ve Lareau, A. (1988). Cultural Capital: Allusions, Gaps And Glissandos In Recent Theoretical Developments. *Sociological Theory*. (6). s. 153-168.
- Lareau, A. (1987). Social Class Differences in Family-School Relationships: The Importance of Cultural Capital. *Sociology of Education*. (60). s. 73-85.
- Lareau, A. ve Horvat, E. M. (1999). Moments of Social Inclusion and Exclusion Race, Class, and Cultural Capital in Family-School Relationships. *Sociology of Education*. 72-1. s. 37-53.
- Oral, I. ve McGivney, E. J. (2014). Türkiye Eğitim Sisteminde Eşitlik ve Akademik Başarı Araştırma Raporu ve Analiz. *Eğitim Reformu Girişimi*. İstanbul Sabancı Üniversitesi. Adres: <http://erg.sabanciuniv.edu>
- Özcan, A. Y. ve Erdur-Baker, Ö. (2009). Attainment of Cultural Capital in Higher Education the Case of Turkey. *Mediterranean Journal of Educational Research*. (6). s. 73-89.
- Özsoy, C. (2007) Pierre Bourdieu’nün Temel Kavramlarına Giriş. *Sosyoloji Notları*. (1). s. 15-21. Ankara.
- Özsoy, C. (2009). Pierre Bourdieu Sosyolojisi ve Simgesel Şiddet. (Yüksek Lisans Tezi). *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.

- Sarıçay, N. (2006). “Türkiye’de Eğitim Sektörünün Sorunları, Eğitimin Ekonomik Boyutu ve Çözümleri...”, *İzmir Ticaret Odası Ar&Ge Bülten*. İzmir. s. 23-27.
- SETA (Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı). (2009). Türkiye’de Milli Eğitim Sistemi Yapısal Sorunlar ve Öneriler. s. 1-9.
- Sullivan, A. (2001). Cultural Capital and Educational Attainment. *Sociology*.35-4. s. 893- 912.
- Tekışık, H. H. (1986). Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 11-116.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2006). Kültürel Faaliyetlere Katılım ve Ayrılan Zaman 2006. Adres: www.tuik.gov.tr
- Underwood, J. J. (2011). *The Role of Cultural Capital and Parental Involvement in Educational Achievement and Implications for Public Policy*. (Yüksek Lisans Tezi). Faculty of the Department of Sociology. East Carolina University.
- Ünal, A. Z. (2004). *Sosyal Tabakalaşma Bağlamında Pierre Bourdieu’nun Kültürel Sermaye Kavramı* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yamamoto, Y. ve Brinton, M. C. (2010). Cultural Capital in East Asian Educational Systems: The Case of Japan. *Sociology of Education*. 83-1. s. 67–83.
- Yazıcı H. (2009). Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları ve Temel Tutumları: Kuramsal Bir Bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 17-1. s. 33-46.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yüce, E. (2007). *Simgesel Seçkinler ve Habitus*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.